

смислу члана 5. овог правилника којима се полазницима едукације одобрава похађање едукације.

Члан 20.

(Евиденције и документација)

- (1) О полазницима едукације који су успјешно завршили проверу знања Министарство води евиденцију.
- (2) Документацију у вези провођења едукације води и архивира факултет здравственог усмјерења који је носилац едукације, уз обавезу поштивања прописа о заштити личних података.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21.

(Признавање едукације обављене у Федерацији, односно у Босни и Херцеговини, као и у иностранству)

Психологу који је обавио едукацију за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте, у Федерацији, односно у Босни и Херцеговини, као и у иностранству, може се признати план и програм обављене едукације, уколико иста одговара Плану и програму едукације прописаном овим правилником, као и успјешно завршена провера знања након обављене едукације.

Члан 22.

(Захтјев за признавање едукације)

- (1) Признавање едукације из члана 21. овог правилника врши федерални министар, а на основу поднесеног документованог захтјева психолога.
- (2) Уз захтјев из става (1) овог члана, прилаже се:
 - a) доказ о завршеној ВСС - смјер психологија (VII степен) или доказ о завршеном другом циклусу болошког система образовања - смјер психологија, а ако је факултет завршен у иностранству, уз овјерену диплому доставља се и нострификација дипломе;
 - b) план и програм обављене едукације за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте овјерен од стране органа који га је донио, а ако је у питању план и програм из иностранства, превод истог са овјером овлаштеног преводиоца, и
 - c) увјерење о успјешној провери знања за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте из члана 21. овог правилника.

Члан 23.

(Рјешење о признавању едукације)

- (1) На основу поднесеног захтјева из члана 22. овог правилника, а по проведеном поступку, федерални министар доноси рјешење.
- (2) Рјешење донесено у смислу става (1) овог члана је коначно у управном поступку и против истог се може покренути управни спор сагласно прописима о управним споровима.

Члан 24.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-0148-1/19
28. јануара 2019. године
Сарајево

Министар
Доц. др **Вјекослав
Мандић**, с. р.

На основу члана 141. став (4) Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 46/10 и 75/13), федерални министар здравства доноси

PRAVILNIK O STRUČNOM USAVRŠAVANJU ZDRAVSTVENIH SARADNIKA U OBLASTI PSIHOTERAPIJSKOG SAVJETOVANJA ZA DJECU I ADOLESCENTE

I. OSNOVNE ODREDBE

Члан 1.

(Предмет)

Овим правилником се уређује стручно усавршавање здравствених сарадника - психолога упуслених у центрима за ментално здравље у заједници у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Федерација) у области психотерапијског савјетовања за дјецу и адолесценте у центрима за ментално здравље у заједници (у даљњем тексту: едукација), садржај и начин едукације, увјети за приступање едукацији, план и програм едукације, увјети за обављање едукације и верификација носитеља едукације, начин обављања едукације, провјере знања, састав и рад испитне комисије, као и издавање увјерења о успјешно завршеној провери знања и стичању звања психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте у центрима за ментално здравље у заједници.

Члан 2.

(Опћи циљ едукације)

- (1) Едукација из члана 1. овог правилника представља организовани облик стручног усавршавања, односно теоријског и стручно-практичног оспособљавања психолога, као здравствених сарадника, чланова тима упуслених у центрима за ментално здравље у заједници, за пружање услуга психотерапијског савјетовања за дјецу и адолесценте на примарном нивоу здравствене заштите, као дијела заштите менталног здравља у Федерацији.
- (2) Едукација се проводи као стручно усавршавање, а у сврху одржавања и унапређења квалитете здравствене заштите, побољшања сигурности и ефикасности у раду са дјецом и адолесцентима, односно у заштити менталног здравља становништва у Федерацији.
- (3) Опћи циљ едукације је осигурање ефикасније здравствене заштите; доступности специфичних услуга психотерапијског савјетовања за дјецу и адолесценте; континуитета здравствене заштите менталног здравља, без дискриминације у погледу расе, боје коже, пола и сполне оријентације, рода, језика, вјероисповијести, инвалидитета, политичког или другог мишљења, националног или социјалног поријекла, имовине, рођења, болести или другог статуса.
- (4) Едукацију обавља факултет здравственог усмјерења који има одобрење Федералног министарства здравства (у даљњем тексту: Министарство) у складу са овим правилником.

Члан 3.

(Специфични циљ едукације)

- (1) Специфични циљ едукације је осигурање додатних знања и вјештина за здравствене сараднике - психологе у погледу међународно признатих стандарда и развојном приступу дјечи и адолесцентима инкорпорирајући хуманистички и интегративни приступ (Гештalt, трансакциону анализу, интегративну анализу, self психологију, истрајубјективне теорије и теорије односа).
- (2) Развојни приступ дјечи и адолесцентима из става (1) овог члана подразумијева потпуно разумијевање потреба и развојних фаза дјече и адолесцената, одговарајући одабир савјетодавних метода и техника за рад, и то адаптираних у овисности од фазе развоја и њихових проблема, односа са породицом, са околином и др., а све у сврху што успјешнијег provoђења психотерапијског савјетодавног рада са дјецом и адолесцентима.

II. UVJETI ZA PRISTUPANJE EDUKACIJI

Član 4.

(Uvjeti za pristup edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju podnosi zdravstvena ustanova za uposlenika zdravstvenog saradnika - psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za zdravstvenog saradnika - psihologa se dostavljaju dokazi o ispunjavanju sljedećih uvjeta:
 - a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stepen) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sistema obrazovanja - smjer psihologija (u daljnjem tekstu: psiholog);
 - b) potvrdu da je psiholog iz tačke a) ovog stava uposlenik centra za mentalno zdravlje u zajednici;
 - c) potvrdu o posjedovanju najmanje jedne godine radnog iskustva u struci, u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, i preporuku o afinitetu za rad sa djecom i adolescentima, te vještinama i iskustvu u radu sa djecom i adolescentima (ukoliko psiholog ima to iskustvo).
- (3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana obavezno se dostavlja biografija psihologa, te njegovo motivacijsko pismo za sudjelovanje u edukaciji.

Član 5.

(Odlučivanje o pristupu edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju iz člana 4. ovog pravilnika podnosi se Ministarstvu.
- (2) Na osnovu podnesenog zahtjeva, a po provedenom postupku, federalni ministar zdravstva (u daljnjem tekstu: federalni ministar) donosi rješenje kojim se odobrava psihologu pohađanje edukacije ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neosnovan.
- (3) Rješenje doneseno u smislu stava (2) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.
- (4) Rješenje iz stava (2) ovog člana federalni ministar može staviti van snage po saznanju da su nastupile okolnosti iz stava (4) člana 14. ovog pravilnika.

III. PLAN I PROGRAM EDUKACIJE

Član 6.

(Plan i program edukacije)

- (1) Edukacija se obavlja po Planu i programu koji je propisan ovim pravilnikom.
- (2) Planom i programom edukacije utvrđuju se:
 - a) naziv i trajanje svakog modula,
 - b) šifra modula,
 - c) status,
 - d) naznaka stručnog profila za nositelja modula i stručnog saradnika,
 - e) cilj modula,
 - f) sadržaj,
 - g) ishod učenja,
 - h) način izvođenja nastave,
 - i) način praćenja i provjere znanja,
 - j) obaveze polaznika i
 - k) literatura.
- (3) Plan i program edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente nalazi se u prilogu ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio (**Prilog 1.**).

IV. UVJETI ZA OBAVLJANJE EDUKACIJE I VERIFIKACIJA NOSITELJA EDUKACIJE

Član 7.

(Uvjeti prostora, opreme i kadra)

- (1) Edukacija se obavlja na fakultetu zdravstvenog usmjerenja, koji u pogledu prostora, opreme i kadra ispunjava uvjete propisane ovim pravilnikom.
- (2) Fakultet zdravstvenih studija mora ispuniti sljedeće opće uvjete, te uvjete prostora, opreme i kadra, i to kako slijedi:

a) Opći uvjeti:

- da je registriran za planiranje, organiziranje i provođenje djelatnosti visokog obrazovanja na sva tri ciklusa akademskog studija na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da je visokoškolska ustanova, u okviru koje fakultet djeluje, registrirana za djelatnost visokog obrazovanja sa višegodišnjim iskustvom na području Bosne i Hercegovine (najmanje 10 godina);
- da ima iskustvo u provođenju nastave iz oblasti zaštite mentalnog zdravlja;
- da ima dokaze o evidenciji i mjerenju kvaliteta izvedenih programa;
- da ima dokaze o saradnji sa međunarodnim partnerskim fakultetima i univerzitetima;
- da ima dokaze o saradnji sa uglednim ustanovama iste stručne oblasti u inostranstvu ili međunarodnim ustanovama kroz razmjenu stručnjaka, zajedničke stručne projekte ili druge vidove saradnje;
- da posjeduje akreditaciju na nivou univerziteta kojem fakultet pripada;
- da ima dokaze o saradnji sa zdravstvenim ustanovama sa područja Federacije, koje u okviru svoje djelatnosti pružaju usluge iz oblasti mentalnog zdravlja, i to najmanje po jedan ugovor o saradnji u provođenju praktične nastave sa: domom zdravlja i univerzitetsko kliničkom bolnicom;
- potpisanu i ovjerenu izjavu ovlaštene osobe koja zastupa fakultet zdravstvenog usmjerenja kojom potvrđuje da će se praktični dio nastave predviđene edukacijom organizirati na osnovu ugovora o saradnji sa zdravstvenim ustanovama iz alineje 8. ove tačke, a prema modulima i nastavnim jedinicama utvrđenim u Prilogu 1. ovog pravilnika.

b) Uvjeti prostora i opreme:

- prostor za edukaciju koji može omogućiti nesmetan rad 30 učesnika;
- tri manje prostorije za rad u grupama;
- prikladan namještaj u učionici;
- potrebnu opremu i nastavna pomagala neophodna za održavanje teorijske nastave;
- bibliotečko-informacijski centar i IT oprema kojom se omogućava pristup odgovarajućoj domaćoj i stranoj stručnoj literaturi, te prostor i opremu za praktično učenje;
- osigurano čuvanje i pohranjivanje dokumentacije;
- sanitarni čvor u blizini prostorija za nastavu.

c) Uvjeti kadra:

- da u smislu angažiranog akademskog osoblja ima minimalno 12 angažiranih osoba, u svim naučnim zvanjima, i to najmanje:
 - u zvanju redovnog profesora - 3,
 - u zvanju vanrednog profesora - 3,
 - u zvanju docenta - 2;
- da ima minimalno dvije angažirane osobe u nastavnom procesu iz oblasti nauke koja se odnosi na mentalno zdravlje.

Član 8.

(Organiziranje edukacije)

- (1) Fakultet zdravstvenog usmjerenja teorijski i praktični dio edukacije organizira u skladu sa definiranim nastavnim jedinicama Plana i programa edukacije, uz angažman stalnih uposlenika fakulteta, kao i vanjskih saradnika ili vanjskih organizacija.
- (2) U slučaju angažiranja vanjskih saradnika, fakultet zdravstvenog usmjerenja prilikom podnošenja zahtjeva za odobravanje obavljanja edukacije u skladu sa članom 9. ovog pravilnika podnosi o tome informaciju Ministarstvu.
- (3) U slučaju angažiranja vanjskih organizacija (domaćih ili inostranih), fakultet zdravstvenog usmjerenja dužan je zaključiti poseban ugovor o saradnji sa tim organizacijama.
- (4) Organizacije iz stava (3) ovog člana treba da imaju iskustva u educiranju psihoterapijskih savjetnika i psihoterapeuta za djecu i adolescente, po programima koji ispunjavaju standarde EIATSCYP (European Association for Interdisciplinary Services for Children and Young People), EUROPCS (European Centre for Psychotherapeutic Studies) i EAP (European Association for Psychotherapy).

Član 9.

(Zahtjev za obavljanje edukacije)

- (1) Ispunjenost uvjeta fakulteta zdravstvenog usmjerenja za obavljanje teorijskog i praktičnog dijela edukacije iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika cijeni i utvrđuje Ministarstvo.
- (2) Zahtjev za ocjenu ispunjenosti uvjeta za obavljanje edukacije podnosi se Ministarstvu.
- (3) Uz zahtjev iz stava (2) ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:
 - a) rješenje o registraciji izdano od nadležnog općinskog suda,
 - b) dokaz o posjedovanju prostora za izvođenje edukacije,
 - c) dokaze o ispunjavanju uvjeta utvrđenih u čl. 7. i 8. ovog pravilnika,
 - d) spisak stručnog kadra sa urednom ličnom dokumentacijom uposlenika koji su u stalnom radnom odnosu ili koji su angažirani na osnovu ugovora, a bit će uključeni u organiziranje i provođenje edukacije,
 - e) spisak opreme za provođenje edukacije,
 - f) dokaz o uplati federalne takse,
 - g) dokaz o uplati naknade za rad stručne komisije.

Član 10.

(Ocjena ispunjenosti uvjeta)

- (1) Po prijemu uredno dokumentiranog zahtjeva iz člana 9. ovog pravilnika, federalni ministar imenuje stručnu komisiju od najmanje tri člana, sa zadatkom da kod podnosioca zahtjeva izvrši neposredan uvid, te utvrdi ispunjenost uvjeta prostora, opreme i kadra za obavljanje edukacije.
- (2) Stručna komisija iz stava (1) ovog člana sačinjava zapisnik, koji je sastavni dio dokumentacije, sa prijedlogom ministru o izdavanju odobrenja za obavljanje edukacije, odnosno sa prijedlogom o odbijanju podnesenog zahtjeva kao neosnovanog.
- (3) Stručna komisija odgovara za istinitost podataka navedenih u zapisniku iz stava (2) ovog člana.
- (4) Članovima stručne komisije pripada naknada čiju visinu rješenjem utvrđuje federalni ministar.

Član 11.

(Rješenje federalnog ministra)

- (1) Na osnovu podnesenog dokumentiranog zahtjeva, a po provedenom postupku propisanom članom 10. ovog pravilnika, federalni ministar donosi rješenje kojim fakultetu zdravstvenog usmjerenja iz člana 9. ovog pravilnika

odobrava obavljanje edukacije u skladu sa ovim pravilnikom ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neosnovan.

- (2) Rješenje doneseno u smislu stava (1) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

Član 12.

(Poslovi i zadaci nositelja odobrenja)

Fakultet zdravstvenog usmjerenja iz člana 11. ovog pravilnika (u daljnjem tekstu: nositelj edukacije) obavezan je obavljati sljedeće poslove i zadatke:

- a) organizirati i provoditi edukaciju po Planu i programu, teorijski i praktični dio, na način i pod uvjetima predviđenim ovim pravilnikom;
- b) blagovremeno dostavljati edukacijske materijale polaznicima edukacije;
- c) u cilju kontinuiranog poboljšanja procesa edukacije sugerirati Ministarstvu određene izmjene, dopune i poboljšanja u sadržaju modula, ukoliko je potrebno ili nakon sugestija polaznika edukacije;
- d) vršiti mjerenja i analize neophodne za unapređenje kvaliteta nastavnog procesa;
- e) voditi evidenciju o završenim modulima i rezultatima testiranja polaznika edukacije nakon svakog modula, kao i rezultatima završnog testiranja;
- f) supotpisivati uvjerenja o uspješno obavljenoj edukaciji polaznicima edukacije;
- g) podnositi redovne izvještaje Ministarstvu nakon obavljene edukacije i obavljene završne provjere znanja;
- h) učestvovati u evaluaciji kvalitete edukacije;
- i) obavljati i druge poslove i zadatke povezane sa provođenjem edukacije.

Član 13.

(Promjene u vezi ispunjavanja uvjeta)

- (1) Ako tokom obavljanja edukacije nastanu promjene u vezi ispunjavanja uvjeta na osnovu kojih je izdato rješenje iz člana 11. ovog pravilnika, nositelj edukacije obavezan je o navedenim promjenama obavijestiti Ministarstvo, i to u roku od 90 dana od dana nastupanja promjene.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, nositelju edukacije koji više ne ispunjava uvjete iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika, federalni ministar rješenjem ukida odobrenje za obavljanje edukacije izdato u smislu člana 11. ovog pravilnika.
- (3) Rješenje doneseno u smislu stava (2) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

V. NAČIN OBAVLJANJA EDUKACIJE, PROVJERE ZNANJA, SASTAV I RAD ISPITNE KOMISIJE, KAO I IZDAVANJE UVJERENJA O USPJEŠNO ZAVRŠENOJ PROVJERI ZNANJA ZA PSIHologe

Član 14.

(Način obavljanja edukacije)

- (1) Edukacija se provodi saglasno Planu i programu edukacije koji je utvrđen ovim pravilnikom, a u smislu člana 6. ovog pravilnika.
- (2) Edukacija traje dvije školske godine, i to ukupno 1800 sati u rasporedu kako slijedi:
 - a) Prusustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konsultaciju predavača - 450 sati;
 - b) Minimalno 210 sati kliničke prakse;
 - c) Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
 - d) Minimalno 90 sati lične terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije;

- e) Predati svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 lična razvojna profila) - ukupno 300 sati;
 - f) Predato pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata - 180 sati;
 - g) Predat završni rad;
 - h) Prijava za završni ispit;
 - i) Pridržavanje etičkog kodeksa;
 - j) Položen usmeni ispit pred komisijom - 450 sati.
- (3) Edukacija se, u pravilu, obavlja u redovnom radnom vremenu.
- (4) Polaznik edukacije obavezan je prisustvovati na 100% nastave svakog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije. Ukoliko polaznik edukacije nije prisustvovao nastavi u predviđenom minimumu, nositelj edukacije dužan je o tome izvijestiti zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.
- (5) Predavači angažirani u procesu edukacije dužni su da potpišu izjave kojima se obavezuju da će pripremiti pisane materijale za polaznike edukacije, u dijelu nastavnih cjelina za čije su provođenje zaduženi.

Član 15.

(Provjera znanja polaznika i sastav i rad komisije)

- (1) Provjera znanja polaznika edukacije obavlja se poslije završenog svakog modula, i to od strane nositelja modula (u daljnjem tekstu: modularna provjera znanja), na način utvrđen Planom i programom edukacije.
- (2) Završnu provjeru znanja polaznika edukacije obavlja ispitna komisija koja se sastoji od tri člana, a organizira se nakon okončanja nastave po svim modulima.
- (3) Članove ispitne komisije iz stava (2) ovog člana imenuje federalni ministar posebnim rješenjem iz reda stručnjaka u oblasti dječije i adolescentne psihoterapije i savjetovanja, kao i stručnjaka u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, odnosno stručnjaka koji su provodili edukaciju, a na prijedlog nositelja edukacije.

Član 16.

(Završna provjera znanja)

- (1) Završnoj provjeri znanja može pristupiti samo onaj polaznik edukacije koji je redovno pohađao nastavu iz teorijskog i praktičnog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije i koji je uspješno prošao sve modularne provjere znanja.
- (2) Završna provjera znanja polaznika edukacije sastoji se iz teorijskog i praktičnog dijela, a definira se u skladu sa tematskim sadržajima nastavnih cjelina, odnosno modula od kojih se sastoji edukacija.
- (3) Završna provjera znanja za polaznike edukacije organizira se u četiri dijela, i to kako slijedi:
 - a) prvi dio ispita je studija slučaja (10.000 - 13.000 riječi). Polaznik mora prikazati klijenta koji dolazi iz njegovog glavnog područja prakse. Svaki polaznik dobija na uvid smjernice; studija slučaja mora biti napravljena prema njima. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
 - b) drugi dio ispita je praktični i usmeni ispit. Primjer ovog dijela ispita se radi u radionicama. Cilj ovog dijela ispita je omogućavanje polazniku da demonstrira svoje savjetodavne vještine u manjoj grupi i pokaže jasnu razliku između savjetodavnog i psihoterapijskog rada, u vremenskom okviru od 30 minuta (seansa). Nakon seanse polaznik mora odgovoriti na teorijska i metodološka pitanja koja su vezana za posao koji je upravo obavio. Obje cjeline drugog dijela ispita se procjenjuju ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".

- c) treći dio ispita sastoji se od javne prezentacije jedne od glavnih tema iz područja dječjeg i adolescentnog psihoterapijskog savjetovanja gdje se od polaznika očekuje da demonstrira akademske sposobnosti na izabrane teme. Nakon prezentacije publika i ispitivači polazniku postavljaju pitanja. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
 - d) četvrti dio ispita sastoji se od završne riječi predsjednika ispitne komisije o polazniku edukacije, odnosno kandidatu za sticanje zvanja "Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" koji slijedi nakon kratkog vijećanja članova komisije.
- (4) O toku provjere znanja vodi se zapisnik u koji se unose lični podaci polaznika edukacije čije se znanje provjerava i podaci o sadržaju provjere.

Član 17.

(Ponovna provjera znanja)

- (1) Provjeri znanja može se pristupiti najviše dva puta, s tim da između provjera znanja mora proći najmanje 30 dana.
- (2) U slučaju da polaznik edukacije u razdoblju od najviše dvije godine od završetka edukacije, i nakon druge provjere znanja ne zadovolji, upućuje se na ponovno obavljanje edukacije.
- (3) Ukoliko polaznik edukacije ne postigne uspjeh ni nakon druge provjere znanja, nositelj edukacije koji je organizirao provjeru znanja dužan je izvijestiti o tome zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.

Član 18.

(Uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja)

- (1) Nositelj edukacije, koji je organizirao provjeru znanja dužan je najkasnije u roku od 15 dana od dana provjere znanja dostaviti zapisnike i drugu dokumentaciju Ministarstvu, a radi izdavanja uvjerenja o uspješnoj provjeri znanja za psihologe i sticanju stručnog naziva "psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" (u daljnjem tekstu: uvjerenje).
- (2) Polazniku edukacije koji je uspješno završio provjeru znanja federalni ministar izdaje uvjerenje iz stava (1) ovog člana, čiji je sastavni dio popis modula Plana i programa edukacije sa pregledom kompetencija stečenih tokom edukacije.
- (3) Uvjerenje potpisuje federalni ministar, dekan fakulteta zdravstvenog usmjerenja, tj. nositelj edukacije, kao i predsjednik ispitne komisije.
- (4) Sadržaj i izgled uvjerenja sastavni je dio ovog pravilnika **(Prilog 2).**

Član 19.

(Troškovi edukacije i završne provjere znanja)

- (1) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja utvrđuje federalni ministar posebnim rješenjem, na prijedlog nositelja edukacije.
- (2) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja snosi dijelom zdravstvena ustanova koja je uputila polaznika edukacije na edukaciju saglasno odredbama ovog pravilnika, u iznosu od 70% utvrđene cijene, i psiholog (polaznik edukacije), lično, u iznosu od 30% utvrđene cijene.
- (3) Troškovi edukacije i završne provjere znanja uplaćuju se u iznosu propisanom rješenjem ministra iz stava (1) ovog člana, i to na račun nositelja edukacije, ovlaštenog u skladu sa odredbama ovog pravilnika, a nakon donesenih rješenja federalnog ministra u smislu člana 5. ovog pravilnika kojima se polaznicima edukacije odobrava pohađanje edukacije.

Član 20.

(Evidencije i dokumentacija)

- (1) O polaznicima edukacije koji su uspješno završili provjeru znanja Ministarstvo vodi evidenciju.
- (2) Dokumentaciju u vezi provođenja edukacije vodi i arhivira fakultet zdravstvenog usmjerenja koji je nositelj edukacije, uz obavezu poštivanja propisa o zaštiti ličnih podataka.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21.

(Priznavanje edukacije obavljene u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inostranstvu)

Psihologu koji je obavio edukaciju za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente, u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inozemstvu, može se priznati plan i program obavljene edukacije, ukoliko ista odgovara Planu i programu edukacije propisanom ovim pravilnikom, kao i uspješno završena provjera znanja nakon obavljene edukacije.

Član 22.

(Zahtjev za priznavanje edukacije)

- (1) Priznavanje edukacije iz člana 21. ovog pravilnika vrši federalni ministar, a na osnovu podnesenog dokumentiranog zahtjeva psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana, prilaže se:
 - a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stepen) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sistema obrazovanja - smjer psihologija, a ako je fakultet završen u inostranstvu, uz ovjerenu diplomu dostavlja se i nostrifikacija diplome;
 - b) plan i program obavljene edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente ovjeren od strane organa koji ga je donio, a ako je u pitanju plan i program iz inostranstva, prevod istog sa ovjerom ovlaštenog prevoditelja, i
 - c) uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente iz člana 21. ovog pravilnika.

Član 23.

(Rješenje o priznavanju edukacije)

- (1) Na osnovu podnesenog zahtjeva iz člana 22. ovog pravilnika, a po provedenom postupku, federalni ministar donosi rješenje.
- (2) Rješenje doneseno u smislu stava (1) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

Član 24.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-0148-1/19
28. januara 2019. godine
Sarajevo

Ministar
Doc. dr. **Vjekoslav Mandić**, s. r.

PRILOG 1.

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Federalno ministarstvo zdravstva

**"PSIHOTERAPIJSKO SAVJETOVANJE ZA DJECU I
ADOLESCENTE U CENTRIMA ZA MENTALNO
ZDRAVLJE U ZAJEDNICI"**

- Plan i program edukacije -

1. OPĆI DIO PROGRAMA EDUKACIJE**1.1. Naziv programa**

Dvogodišnji program stručne edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici", namijenjene psiholozima, kao zdravstvenim saradnicima, uposlenim u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, kao posebnim službama koje djeluju u okviru doma zdravlja.

1.2. Trajanje edukacije

Edukacija traje dvije školske godine, i to ukupno **1800 sati** u rasporedu kako slijedi:

- Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konzultaciju predavača - 450 sati;
- Minimalno 210 sati kliničke prakse;
- Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
- Minimalno 90 sati osobne terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
- Predani svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 osobna razvojna profila) - ukupno 300 sati;
- Predano pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata - 180 sati;
- Predan završni rad;
- Prijava za završni ispit;
- Pridržavanje etičkog kodeksa;
- Položen usmeni ispit pred povjerenstvom - 450 sati.

Edukacija se, u pravilu, obavlja u redovnom radnom vremenu.

2. OPIS PROGRAMA**2.1. Podaci o Programu edukacije**

Naziv Programa	Dvogodišnji Program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici"
Uvjerjenje	Psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici
Trajanje edukacije	2 godine - 4 semestra
Broj sati uloženi u edukaciju	1800 sati

Dvogodišnji program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" namijenjen je diplomiranim psiholozima i magistrima psihologije, onima koji rade sa djecom/mladima u centrima za mentalno zdravlje u zajednici u Federaciji Bosne i Hercegovine. Polaznici edukacije trebaju biti motivirani za edukaciju i spremni za sve zahtjeve rada na sebi u grupi i ličnog rasta i razvoja koji donosi edukacija. Edukacija pruža bazu svima koji svakodnevno rade s djecom i mladima. Studij traje četiri semestra, uključujući teoriju, istraživanje i proučavanje literature, kliničku praksu, kliničku superviziju, osobni razvoj, te pisanje eseja, osobnih razvojnih profila i završnog rada.

2.2. Sadržaj nastave i kompetencije koje polaznik stiče završetkom studija

Dvogodišnji program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" temelji se na razvojnom pristupu djeci i mladima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup/Geštalt, TA, obiteljska, KBT/, te Self psihologiju, intrasubjektivne teorije i teorije odnosa kako što uspješnije raditi savjetodavni rad s djecom i mladim. S obzirom na specifičnosti djece i adolescenata, edukacija je bazirana na razumijevanju potreba i razvojnih faza djece i mladih, te u skladu sa njihovim specifičnostima odabire se savjetodavna metoda i tehnika, integrirajući holistički i individualni pristup. Odnos djeteta – savjetodavac je bitan dio procesa "oporavka", stoga se edukacija bazira na razumijevanju dinamike odnosa uključujući i značajne fenomene transfera - kontratransfera, projekтивne identifikacije, paralelnog procesa, sekundarne traumatizacije, ali i sekundarne rezilijentnosti, u terapijsko savjetodavnom odnosu. Program edukacije temelji se na razvojnom pristupu djeci i mladima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup (Geštalt, transakcijsku analizu, integrativnu analizu, self psihologiju, intrasubjektivne teorije i teorije odnosa).

Svi moduli su obavezni. Ukoliko polaznik izostane do dva (2) modula tokom akademske godine, može nastaviti pohađati edukaciju, ali mora nadoknaditi propušteno kroz pisanje eseja i istraživanje literature predviđene za modul koji je propustio.

Ukoliko polaznik izostane sa više od dva (2) modula u toku akademske godine, tada gubi pravo nastavka školovanja sa svojom grupom, te mora pauzirati i upisati nastavak edukacije sa sljedećom generacijom. Polaznik preuzima odgovornost da izvršava svoje obaveze u skladu sa zadatim programom (pisanje eseja, osobnih razvojnih profila, individualne terapije i sl.).

Uvođenjem jedinstvenih evropskih kriterija, te povezivanjem s drugim sličnim Univerzitetima/Organizacijama/Institutima/Asocijacijama, omogućava se uključivanje učesnika u module i programe u drugim zemljama članicama. Time se omogućava, ne samo, dodatno znanje i sposobnosti za rad sa djecom i mladima, već koordinirana saradnja s drugim evropskim zemljama i stručnjacima, razmjena iskustva i dobre kliničke prakse, već i mogućnost za kreiranje zajedničkih programa i pristupa u zaštiti djeteta.

Po uspješnom završetku ovog programa edukacije, polaznici će moći razlikovati psihoterapijsko savjetovanje djece i adolescenata od psihoterapijskog tretmana, kao i od savjetovanja koje se realizira sa odraslim klijentima. Polaznici edukacije će moći kritički procijeniti najistaknutija akademska istraživanja, analizirati profesionalne situacije i rješavati probleme u oblasti psihoterapijskog savjetovanja razvojne dobi. Polaznici će biti u mogućnosti učinkovito komunicirati s različitim učesnicima kroz sudjelovanje na konferencijama, kongresima i seminarima. Polaznici će biti u stanju analizirati i primijeniti Konvenciju o pravima djeteta, etička načela u ovoj veoma osjetljivoj oblasti, primijeniti Hodogram postupanja u zaštiti djece, saradivati sa institucijama i razmjenjivati informacije poštujući etička načela i pitanja u radu sa djecom, moći očuvati integritet profesije i izgraditi povjerenje sa klijentima i obiteljima, što je od presudne važnosti za uspješnost savjetodavnog tretmana.

Polaznici edukacije su osposobljeni da stečena znanja i vještine upotrebljavaju za kreiranje optimalnih savjetodavnih uvjeta sa ciljem zaštite integriteta djeteta, ublažavanja ili otklanjanja problema zbog kojeg se javljaju na savjetovanje, te da djeci i roditeljima/starateljima (institucijama) pomognu svojim znanjem i iskustvom da zajedno dođu do optimalnog rješenja. Na osnovu vještina usvojenih tokom edukacije bit će osposobljeni kreirati rješenja za problem sa kojima se mogu suočiti u svom radu.

Nakon završenog programa edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici", polaznici su osposobljeni:

- analizirati i uporediti različite razvojne faze kod djece i adolescenata
- prepoznati probleme razvojne dobi
- primijeniti širok raspon stečenih znanja o načelima, dijelovima, vrstama i pravilima (standardima) koji važe u psihoterapijskom savjetovanju razvojne dobi i iskustva stečena tokom edukacije u savjetodavnom radu sa djecom i adolescentima, njihovim roditeljima i institucijama
- pratiti, kontrolirati, analizirati i biti odgovorni za savjetodavni terapijski tok
- povezati i primijeniti zakonske propise koji se dovode u vezu sa psihoterapijskim savjetovanjem razvojne dobi, sa posebnim naglaskom na zlostavljanje i zanemarivanje djece uključujući i otuđenje djeteta
- da kontinuirano rade na osobnom rastu i razvoju, kao i svjesnost o važnosti stalne supervizije i intervizije za kvalitetu rada i sprječavanje radnog sagorijevanja
- da steknu znanja, vještine i osobne kvalitete neophodne za daljnji razvoj karijere i interes za cjeloživotno učenje, kao i za sticanje certificiranih zvanja iz oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente
- da argumentirano zagovaraju za dobrobit svojih klijenata i da kritički analiziraju rad kolega u slučajevima kada je dobrobit djece u pitanju
- da uvijek, i prije svega, argumentirano zagovaraju najbolji interes djeteta i da djeteta uvijek bude u centru.

2.3. Struktura modula tokom edukacije

Opis	Sati
Teorija i istraživanje i iščitavanje literature – samostalno učenje	450
Klinička praksa	210
Klinička supervizija	125
Individualna terapija	100
Eseji	180
Osobni razvojni profili	120
Predani završni instrumenti za praćenje oporavka djece ili adolescenata (ASEBA)	180
Završni rad	435
Ukupno	1800

Program edukacije sadrži 15 modula, te završni rad s ukupnim opterećenjem 1800 sati. Polaznik je u obavezi da pohađa minimalno 100 sati individualne terapije, 125 sati kliničke supervizije, te da realizira 210 sati kliničke prakse. Tokom svake godine stručne edukacije polaznici pišu dva eseja (po jedan u svakom semestru), te osobni razvojni profil tokom svake godine. Na kraju procesa edukacije, a neposredno pred završni ispit, studenti su dužni predati završne instrumente za praćenje oporavka djece ili adolescenata (ASEBA instrument). Potom rade završni rad, čiji teorijski okvir, pisani rad i sažetak uz praktičnu prezentaciju brane kada ispune sve druge uvjete. Završni rad zahtjeva 435 sati rada.

Nastava se odvija u ciklusima, i to jednom mjesečno (od petka do nedjelje), u trajanju od ukupno 30 sati (20 aktivnih sati nastave i 10 sati izučavanja literature i samostalnih vježbi tokom modula). Svako predavanje obuhvata grupni proces, teorijska predavanja profesora, vježbe u malim grupama, superviziju praktiranu u velikoj grupi, praktični rad, razvoj vještina i osobni rad na sebi. Nastava je organizirana kroz integrirani intenzivni modularni pristup što se kroz praksu pokazalo kao najefikasnije rješenje. Svakog mjeseca realizirat će se po jedan modul, nakon čega polaznici imaju vrijeme za samostalni rad, istraživanje literature, konsultativni rad sa profesorom i stručnim saradnicima

u nastavi (kroz direktnu ili online komunikaciju), kao i aktivni rad na osobnom rastu i razvoju. U nastavku je prikazan hodogram nastavnih jedinica.

2.4. Hodogram nastavnih jedinica

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Broj sati (P+V+L+I)	Status predmeta
CMZ101	Razvojna psihologija i neuroznanost	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ102	Razvoj ličnosti	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ103	Razvojna psihopatologija 1	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ104	Razvojna psihopatologija 2	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ105	Psihodiagnostika djece i adolescenata	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ106	Rad sa traumatiziranom i zlostavljanom djecom i adolescentima	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ107	Uvod u istraživački rad i monitoring	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ108	Self i teorija odnosa	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ109	Transfer i kontratransfer i Projekтивna identifikacija	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ110	Savjetodavni terapijski pristupi	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ111	Osnovne metode i tehnike rada sa djecom	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ112	Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ113	Preventivni programi i zakonska regulativa	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ114	Rad sa obiteljima, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktnu razvoje	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ115	Mentorski rad	30 (15+4+10+1)	Obavezni

Za sve predmete određene su metode rada, kojih se svi predavači pridržavaju. Predavači imaju slobodu da unutar ovih metoda rada kreiraju sadržaj za koji smatraju da će najbolje odgovarati grupi. Metode rada i realizacije nastavnih jedinica su:

- Grupni proces
- Teorija i prezentacija predavača
- Rad u malim grupama
- Rad u velikoj grupi.

Paralelno sa nastavnim programom, polaznici idu na osobnu individualnu psihoterapiju, rade kliničku praksu i rade na svojim supervizijama, kao obavezni dio cjelokupnog specijalističkog programa.

Program uključuje učenje različitih tehnika i pristupa:

- Konstruktivizam; uključuje, između ostalog, spoznavanje sebe i drugih, različitost odnosa, te socijalne konstrukcije važne za terapijski odnos
- Fenomenologija
- Neuroznanost
- Teorija polja
- Dijalog
- Učenje modela I-Thou, I-IT
- Holizam.

2.5. Načini provjere znanja

Tokom svake godine edukacije potrebno je napisati, predati i odbraniti dva (2) eseja/seminara na temu po odabiru od dole navedenih. Dodatno, na kraju svake godine polaznici pišu, predaju "Osobni razvojni profil" čija predaja je, uz ostale uvjete, neophodna za upis u sljedeću godinu, odnosno pristupanje završnom ispitu.

Eseji/Seminari i Osobni razvojni profil se ocjenjuje ocjenama od A do N (detaljnije u Prilogu "Kriterij za ocjenjivanje eseja i osobnog razvojnog profila") i ocjene se upisuju u index. Esej/seminar treba sadržavati 2.500 riječi, biti napisan na računalo, imati dvostruki prored, papir A4, margine sve 2,5, font Book Antigua ili Times New Roman, veličina fonta 12. Naslovna strana treba sadržavati naziv eseja, ime i prezime kandidata, te datum predaje eseja. Isto pravilo vrijedi i za osobni razvojni profil.

Polaznici nakon svakog modula rade pismenu provjeru znanja koja se sastoji od pet (5) pitanja iz oblasti koje su tokom tog modula usvojili.

Godina	Teme eseja
1. godina edukacije	1. esej: a) Kritički osvrt na usporedbu, prednosti i nedostatke pojedinih psihoterapijskih i savjetodavnih pravaca (u odnosu na rad s djecom i adolescentima) b) Kritički osvrt na stilove privrženosti uz pregled literature c) Kritički osvrt na najveće izazove savjetodavnog rada s djecom
	2. esej a) Kritički osvrt na najveće izazove savjetodavnog rada s adolescentima b) Rad sa traumatiziranom djecom c) Značaj savjetodavnog istraživanja u teoriji i praksi psihoterapijskog savjetovanja
2. godina edukacije	1. esej a) Prepoznavanje osobnih procesa u radu sa traumatiziranom djecom (može se navesti i druga problematika) b) Transfer, kontratransfer i projekтивne identifikacije u savjetodavnom radu c) Kreativne metode i tehnike u radu sa djecom i adolescentima
	2. esej Percepcija vlastite uspješnosti ili neuspješnosti u savjetodavnom radu prepoznavanja psihopatologije u kontinuumu internaliziranih i eksternaliziranih poremećaja kod djece i adolescenata - koji su Vaši razlozi da bi s nekim klijentima lakše ili teže radili i kako biste vodili savjetovanje?

2.6. Sistem ocjenjivanja

Sistem ocjenjivanja posebno je reguliran. Program je postavljen na načelu kontinuiranog praćenja rada i ocjenjivanja polaznika. Tokom svakog modula, pored ispita koji se pismeno polažu, predavač kontinuirano prati prisutnost i aktivnost polaznika i posvećenost kroz rad u velikim ili malim grupama, kao i osobnu spremnost za individualni rad na sebi. Tokom edukacije obavezni su napisati i odbraniti eseje (po dva u svakoj godini), kao i osobne razvojne profile (za svaku godinu po jedan) na osnovu kojih se, također, prati kontinuirani razvoj studenta. Kako bi ispunio uvjete za izlazak na završni ispit, polaznik mora položiti sve ispite iz modula, odbraniti eseje i osobne razvojne profile, kao i dobiti pozitivne povratne informacije od predavača, osobnih terapeuta i supervizora. Ocjene se dodjeljuju po tzv. "criterion" sistemu sa tačno definiranim ocjenama za svaki opseg poena.

2.7. Završni ispit

Polaganje završnog ispita za sticanje zvanja "Psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" slijedi po ispunjenju svih ciljeva i normi edukacijskog programa i popunjene, te predate prijave za završni ispit. Organizira se u skladu sa odredbama Pravilnika o stručnom usavršavanju zdravstvenih saradnika u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente donesenom od strane federalnog ministra zdravstva.

Ispit se sastoji od četiri dijela:

- a) prvi dio je studija slučaja (10.000 / 13.000 riječi). Polaznik mora prikazati klijenta koji dolazi iz njenog/njegovog glavnog područja prakse. Svaki polaznik dobija na uvid smjernice; studija slučaja mora biti napravljena prema njima. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- b) drugi dio je praktični i usmeni ispit. Primjer ovog dijela ispita je javan i radi se u radionicama. Cilj ovog dijela ispita je omogućavanje polazniku da demonstrira svoje savjetodavne vještine u manjoj grupi i jasnu distinkciju između savjetodavnog i psihoterapijskog rada, u vremenskom okviru od 30 min. (seansa). Nakon seanse polaznik mora odgovoriti na teorijska i metodološka pitanja koja su vezana za posao koji je upravo obavio. Obje cjeline drugog dijela ispita se procjenjuju ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- c) treći dio ispita sastoji se od javne prezentacije jedne od glavnih tema iz područja dječjeg i adolescentnog psihoterapijskog savjetovanja gdje se od kandidata

očekuje da demonstrira akademske sposobnosti izabrane teme. Nakon prezentacije publika i ispitivači polazniku postavljaju pitanja. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljno" ili "nije zadovoljno".

- d) četvrti dio ispita sastoji se od završne riječi predsjednika komisije o kandidatu za sticanje zvanja "Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" koji slijedi nakon kratkog vjećanja članova komisije.

2.8. Uvjeti za dobijanje uvjerenja i sticanje zvanja "Psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici"

- Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konsultaciju predavača - 450 sati
- Minimalno 210 sati kliničke prakse

- Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije
 - Minimalno 90 sati osobne terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije
 - Predani svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 osobna razvojna profila) - ukupno 300 sati
 - Predano pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata (prijedlog ACHEMBACH-ASEBA, stilovi privrženosti) - 180 sati
 - Predan završni rad
 - Prijava za završni ispit
 - Pridržavanje etičkog kodeksa
 - Položen završni ispit pred komisijom - 450 sati
- Ukupno: **1.800 sati**

2.9. Nastavni plan i program

I GODINA

R.b.	I semestar	Sati (p + v + s) (P+V+L+I)	Kod
1.	Razvojna psihologija i neuroznanost	30 (15+4+10+1)	CMZ101
2.	Razvoj ličnosti	30 (15+4+10+1)	CMZ102
3.	Razvojna psihopatologija 1	30 (15+4+10+1)	CMZ103
4.	Razvojna psihopatologija 2	30 (15+4+10+1)	CMZ104
5.	Psihodiagnostika djece i adolescenata	30 (15+4+10+1)	CMZ105
	Esej 1	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	30	

R.b.	II semestar	Sati	Kod
1.	Rad sa traumatiziranom i zlostavljanom djecom i adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ106
2.	Uvod u istraživački rad i monitoring	30 (15+4+10+1)	CMZ107
3.	Self i teorija odnosa	30 (15+4+10+1)	CMZ108
4.	Transfer i kontratransfer i Projektivna identifikacija	30 (15+4+10+1)	CMZ109
5.	Savjetodavni terapijski pristupi	30 (15+4+10+1)	CMZ110
	Esej 2	45	
	Osobni razvojni profil	30	
	Klinička praksa	60	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	15	

II GODINA

R.b.	III semestar	Sati	Kod
1.	Osnovne metode i tehnike rada sa djecom	30 (15+4+10+1)	CMZ111
2.	Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ112
3.	Preventivni programi i zakonska regulativa	30 (15+4+10+1)	CMZ113
4.	Rad sa obiteljima, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktne razvode	30 (15+4+10+1)	CMZ114
5.	Mentorski rad	30 (15+4+10+1)	CMZ115
	Esej 3	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	30	

R.b.	IV semestar	Sati
1.	Esej 4	45
2.	Osobni razvojni profil	30
3.	Klinička praksa	60
4.	Klinička supervizija	30
5.	Osobna terapija	15
6.	Predani završni instrumenti za praćenje oporavka djece i adolescenata (5 instrumenata)	180
7.	Završni rad	450

3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

Šifra predmeta: CMZ101		Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIHOLOGIJA I NEUROZNANOST			
		Godina: I	Semestar: I		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1	
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema		
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: pedijatar i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj nastave jest usvojiti znanja o normalnoj funkciji živčanog sistema, pokazuje se povezanost psihičkih procesa s funkcioniranjem mozga kroz neuroznanstvene discipline. Naglasak modula je na povezanosti psiholoških i bioloških faktora s posebnim naglaskom upoznavanja faktora odgovornih za funkcioniranje mozga.				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Istorija i filozofski korijeni razvojne psihologije. Definicije, problemi i ciljevi razvojne psihologije. 2. Teorije čovjekova razvoja. Psihoanalitičke (Freud, Erikson). Biheviorističke: klasične (Watson i Skinner) i teorije socijalnog učenja (Bandura). Razvojno - kognitivne teorije (Piaget, Kohlberg). Bronfenbrennerova teorija ekoloških sistema. Bowlbyjeva teorija razvoja privrženosti. 3. Metodologija istraživanja čovjekovog razvoja. Eksperiment, korelacijsko istraživanje, sustavno opažanje. Longitudinalni i transversalni nacrti istraživanja. 4. Biološke osnove ponašanja i razvoja. Osnovni pojmovi iz genetike. Mehanizmi prenosa nasljednih svojstava. Genetske i hromosomske anomalije. Osnove bihevioralne genetike. 5. Uticaj okolinskih faktora na razvoj. Obitelj (odnos roditelj - dijete; odnosi među braćom). Izvanobiteljski faktori razvoja (vršnjaci, vrtić, nastavnici i škola, mas-mediji). 6. Začeće, prenatalni razvoj i rođenje. Začeće i faze prenatalnog razvoja. Uticaj okolinskih faktora na prenatalni razvoj. Rođenje. 7. Razvoj u prve dvije godine života. Tjelesno-motorički razvoj. Perceptivno-kognitivni razvoj. Razvoj govora. Emocionalno-socijalni razvoj. 8. Razvoj u predškolskog dobi (rano djetinjstvo). Tjelesno-motorički razvoj. Kognitivni razvoj. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti. 9. Razvoj u srednjem djetinjstvu (rana školska dob). Tjelesni i kognitivni razvoj. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti. 10. Adolescencija. 1. Različita određenja adolescentnog perioda. 2. Teorijske postavke o adolescenciji. 3. Fizički i seksualni razvoj. 4. Kognitivni razvoj (formalno operacionalno mišljenje; moralni razvoj; egocentizam). 5. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti (odnosi s roditeljima; odnosi s vršnjacima; školska iskustva i izbor zanimanja; psihosocijalna zrelost). 6. Psihosocijalni aspekti zdravlja mladih (emocionalne teškoće; seksualnost i uz nju vezani problemi; rizična ponašanja). 11. Neuroznanost 				
Ishodi učenja:	Dobivanje uvida u međusobnu povezanost i uticaje mozga i neurološkog sistema sa psihičkim funkcioniranjem				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi				10%
	Teorija i prezentacija predavača				30%
	Vježbe u malim grupama				20%
	Vježbe u velikoj grupi				20%
	Samostalni rad				15%
	Konsultacije				5%
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće				10%
	Grupni procesi				20%
	Vježbe u grupi i samostalno				30%
	Završni ispit nakon modula				40%

		Sati		Udio u ocjeni
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%
	Grupni procesi	3		20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%
	Čitanje literature	10		-
	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Guttmann G., Scholz-Strasser I. (Eds.) 1998. Freud and the Neurosciences. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. ▪ Lopez-Ibor J.J., Gaebel W., Maj M., Sartorius N. (2002) Psychiatry as a Neuroscience. John Wiley & Sons., LTD ▪ J.M. Schwartz, S. Begley (2005). Um i mozak – neuroplastičnost i moć mentalne sile. Zagreb ▪ R. Gregurev. Psihoterapija i neuroznanost. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančišković (2014) Psihoterapijski pravci. (11-29) Zagreb: Medicinska naklada <p>Dopunska literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brajša-Žganec, A. (2003). Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Vasta, R., Haith, M. M. & Miller, S. A. (1998). Dječja psihologija: moderna znanost Jastrebarsko: Naklada Slap. – Lacković-Grgin, K. (1994). Samopojmanje mladih. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Šmit, V.H.O. (1999). Razvoj djeteta. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. – Bateman, A., Brown, D., Pedder, J. Introduction to Psychotherapy: An Outline of Psychodynamic Principles and Practice. London: Routledge; 2000.Schaie, K. W. i Willis, S. L. (2001) Psihologija odrasle dobi i starenja. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Lasky, R. Dynamics of Development and the Therapeutic Process. New Jersey; Jason Aronson Inc.; 1993. – Van der Kolk BA, McFarlane AC, Weisaeth L, editors: Traumatic Stress: The Effects of Overwhelming Experience on Mind, Body, and Society. Guilford, New York, 1996. – Van der Kolk BA, Pelcovitz D, Roth S, Mandel FS, McFarlane A, Herman JL: Dissociation, somatization, and affect dysregulation: The complexity of adaptation to trauma. Am J Psychiatry 153(Suppl):83, 1996. – Kocijan-Hercigonja, D., Buljan-Flander, G. i Vučković, D. (1987). Hiperaktivno dijete. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Predavač će tokom modula preporučiti dodatne izvore literature. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 			

Šifra predmeta: CMZ102		Naziv predmeta: RAZVOJ LIČNOSTI	
Godina: I		Semestar: I	
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Usvojiti znanja i produbiti razumijevanje ključnih teorija razvoja ličnosti s naglaskom na rani razvoj, djetinjstvo i adolescenciju u kontekstu savjetovanja i psihoterapije		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teorije psihoseksualnog razvoja 2. Teorije psihosocijalnog razvoja 3. Ključni koncepti psihoanalize, transakcijske analize i gestaltističke teorije 4. Teorije objektivnih odnosa 5. Privrženost 6. Self-psihologija 		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovome modulu studenti će: <ul style="list-style-type: none"> ▪ definirati zdravi razvoj prema različitim teorijskim pristupima ▪ prepoznati odstupanja u razvoju prema različitim teorijskim pristupima ▪ objasniti etiologiju pojedinih poremećaja/teškoća iz razvojne perspektive ▪ stvoriti teorijski obuhvatan okvir konceptualizacije ciljeva i praćenja napretka tretmana 		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fulgosi, A. (1997). Psihologija ličnosti – teorija i istraživanja. Zagreb: Školska knjiga. ▪ Berk, L. E. (2015). Dječja razvojna psihologija. Zagreb: Naklada Slap ▪ Larsen, R. J., Buss, D. M. (2008). Psihologija ličnosti: domene znanja o ljudskoj prirodi. Jastrebarsko: Naklada Slap. (str. 1-57; 270-369) ▪ Kozarić Kovačić, D., Frančišković, T. (2014). Psihoterapijski pravci. Zagreb: Medicinska naklada ▪ Evans, K., Gilbert, M. (2005). An Introduction to Integrative Psychotherapy ▪ Berlin, L.J., Cassidy, J. i Appleyard, K. (2008). The influence of early attachments on otherrelationships. In J. Cassidy i P. R. Shaver (Ur.), Handbook of Attachment, Theory, Research, and Clinical Application. New York: Guilford Press, 333-347 Dodatna literatura: <ul style="list-style-type: none"> – Bowlby, J. (1988). A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development. Basic Books, Harper & Row, New York. – Buckley, P. (1986). Essential Papers on Object Relations. New York University Press, New York. – Allen, J., Moore, C., Kuperminc, G. i Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. <i>Child Development</i>, 69, 1406–1419 – Allen, J.P., McElhaney, K.B., Kuperminc, G.P. i Jodl, K.M. (2004). Stability and change in attachment security across adolescence. <i>Child Development</i>, 75(6), 1792-1805. – Ammaniti, M., van Ijzendoorn, M. H., Speranza, A. M i Tambelli, R. (2000). Internal Working Models of Attachment During Late Childhood and Early Adolescence: An Exploration of Stability and Change. <i>Attachment & Human Development</i>, 2(3), 328-346. – Cashdan, S. (1988). Object relations Therapy: Using the Relationship. New York: WW Norton & Co. – Kohut, H (1977) The Restoration of the Self. New York International Universities Press. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 		

Šifra predmeta: CMZ103		Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIHPATOLOGIJA 1	
Godina: I		Semestar: I	
Ukupno broj sati: 30		Predavanja: 15	Vježbe: 3
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – predujeti: Nema	
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Upoznati polaznike s fiziološkim razvojem u ranom i srednjem djetinjstvu, čimbenicima pojave odstupanja od zdravog razvoja i pojave psihopatologije. Pokazati studentima značaj crteža i igre kod djece, kako u kontekstu prepoznavanja zdravog razvoja, kao i odstupanja od zdravog razvoja, kao i mogućnostima dječjeg crteža i igre u terapiji. Pojasniti studentima najčešće kliničke slike psihopatoloških poremećaja kod djece, te osnove terapijskog rada – savjetodavne/psihoterapijske intervencije.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rani razvoj – prve tri godine života 2. Rani odnos majka djeteta, razvoj privrženosti i objektni odnos 3. Dijete i limbička komunikacija 4. Govor, crtež i igra djeteta 5. Redukcija kapaciteta za zdravo majčinstvo 6. Posljedice karence ranog odnosa majka-dijete: osujećenja razvoja zdrave privrženosti i psihopatologija 7. Razvoj u srednjem djetinjstvu 8. Anksiozni i depresivni poremećaji kod djece 9. Poremećaji eliminacije i poremećaji autističnog spektra 10. Rizična djeca – spektar psihopatologije 11. Osnovni principi savjetodavnog/psihoterapijskog rada s djecom 		
Ishodi učenja:	Polaznici edukacije će biti osposobljeni za: <ul style="list-style-type: none"> ▪ prepoznavanje dinamike fiziološkog razvoja ▪ prepoznavanje odstupanja od fiziološkog razvoja i stupnja ▪ razlikovanje psihopatoloških pojava na razini simptoma, sindoma, poremećaja ▪ primjenu usvojenih znanja u savjetodavno/psihoterapijskom radu 		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vlastelica M: Rani odnos majka-dijete u svjetlu neuroznantsvenih spoznaja. Zagreb: Medicinska naklada, 2014. ▪ Pernar M, Frančišković T.: Psihološki razvoj čovjeka. Rijeka: Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2008. ▪ Piaget J.: Razvojna psihologija Jeana Piageta. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2002. ▪ Nikolić S. Mentalni poremećaji djece i omladine, Znanstveni temelji kliničke prakse, Zagreb: Školska knjiga, 1998. ▪ Freud A. Normalnost i patologija djece. Zagreb: Prosvjeta, 2000. ▪ Graovac M. Kliničke manifestacije psihopatologije razvojne i adolescentne dobi. Dodatna literatura <ul style="list-style-type: none"> – Vasta R., Haith M.M. i Miller S.A. Dječja psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap. 1997. – Winnicott DW.: Dijete, obitelj i vanjski svijet. Zagreb: Naprijed, 1980. – Winnicott DW.: The mother-infant experience of mutuality. In E. Anthony and T. Bender (Eds.), Parenthood: Its Psychology and Psychopathology. Boston: Little, Brown & Co., 1970. – Mahler MS, Pine F, Bergmann A.: The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation. New York: Basic Books; 1975. – Kocijan Hercigonja D. Psihofarmakoterapija djece i adolescenata. Medicus 2002; 11(2):259 – 262. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali, u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 		

Šifra predmeta: CMZ104		Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIHOLOGIJA 2			
		Godina: I	Semestar: I		
Ukupan broj sati: 30		Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema			
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	<p>Cilj ovog kolegija je objasniti specifičnosti adolescencije - završne faze psihološkog razvoja, njezine podfaze i dobna razgraničenja adolescencije, kao i specifični razvojne konflikte i razvojne zadaće adolescencije. Polaznik edukacije će biti sposoban opisati razvoj identiteta u adolescenciji, faktore rizika i faktore zaštite tokom adolescentnog razvoja te specifičnu porodičnu/obiteljsku dinamiku porodice/obitelji s adolescentom.</p> <p>Prateći razvojne procese i dinamiku unutar i izvan psihizma adolescenta, polaznik edukacije će razlikovati fiziološke razvojne procese od psihopatoloških stanja u adolescenciji.</p> <p>Polaznik će opisati specifičnosti poremećaja ponašanja u adolescenciji i identificirati psihopatološka stanja „maskirana“ poremećajima ponašanja. Definiranjem anksioznosti i depresivnosti u kontekstu razvoja, polaznik će razlikovati kliničke slike najčešćih anksioznih i depresivnih poremećaja u adolescentima.</p> <p>Polaznik će naučiti razlikovati spektar autoagresivnih ponašanja adolescenta, značenje školskog/akademskog uspjeha/neuspjeha, te uticaj na formiranje samopoštovanja adolescenta.</p> <p>Polaznik će nabrojati uzroke i posljedice zloupotrebe psihoaktivnih supstanci u adolescenciji, definirati pojam prepsihotičnih i psihotičnih stanja u adolescenciji i razlikovati ih od patoloških stanja u odrasloj dobi.</p> <p>Polaznik će prepoznati psihološko značenje psihosomatskih poremećaja u adolescenciji i nabrojati najčešće kliničke slike psihosomatskih poremećaja u adolescenciji.</p> <p>Polaznik će opisati kliničke slike poremećaja prehrane u adolescenciji, te vrste kompenzatornih ponašanja adolescentica s anoreksijom/bulimijom i otkriti emocionalne konflikte i psihodinamiku porodice/obitelji.</p> <p>Polaznik će se informirati o specifičnosti psihofarmakološkog i psihoterapijskog liječenja te savjetodavnog rada s adolescentima.</p>				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj u adolescenciji, faze adolescencije (rana, srednja i kasna adolescencija) 2. Razvoj identiteta u adolescenciji 3. Adolescent u porodici/obitelji 4. Rizični i zaštitni faktori za razvoj psihopatoloških poremećaja u adolescenciji 5. Poremećaji ponašanja u adolescenciji 6. Anksiozni i depresivni poremećaji u adolescenciji 7. Autoagresivna ponašanja adolescenta 8. Školsko/akademsko funkcioniranje adolescenta 9. Zloupotreba psihoaktivnih tvari u adolescenciji 10. Prepsihotična i psihotična stanja u adolescenciji 11. Psihosomatski poremećaji u adolescenciji 12. Poremećaji prehrane - anoreksija i bulimija 13. Osnovni principi u psihofarmakoterapijskom liječenju adolescenta 				
Ishodi učenja:	<p>Polaznici će biti osposobljeni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepoznavanje razvojnih specifičnosti adolescencije, te očekivanih fizioloških konflikata u adolescenciji ▪ Razumijevanje značaja rizičnih i zaštitnih faktora tokom adolescentnog razvoja ▪ Razumijevanje razvoja identiteta i samopoštovanja u adolescenciji ▪ Prepoznavanje karakterističnih kliničkih slika psihopatoloških poremećaja u adolescenciji ▪ Povezivanje psihopatoloških fenomena u adolescenciji sa porodičnom/obiteljskom dinamikom 				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%			
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%			
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni	
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1		10% 20% 30% - 40%	
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rudan V., Normalni adolescentni razvoj, Medix 10, 52:36-39 ▪ Tomori M. Normalnost u adolescenciji. Beograd: Avralske sveske, 1979:2:95-103. ▪ Rudan V. Zaokupljenost sobom u adolescenciji. Pedijatrija danas 2003:12-16. ▪ Nikolić S. Mentalni poremećaji u djece i omladine, Znanstveni temelji kliničke prakse, Zagreb Školska knjiga, 1998. ▪ Graovac M. Kliničke manifestacije psihopatologije razvojne i adolescentne dobi. U: Frančšković T, Moro Lj. (ur.) Psihijatrija, Zagreb, Medicinska naklada 2009; 318-333. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> — Graovac M. Adolescent u obitelji. Medicina fluminensis 2010; 46(3):229-340. — Vidović V.: Anoreksija i bulimija, Psiha, Zagreb, 1998. — Looney G.J., Oldham D.G, Normal adolescent development u Kaplan H.I. i Sadock B.J. Comprehensive textbook of Psychiatry, V ed, Williams&Wilkins, Baltimore 1995., vol 3; 1710-1715. Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. — Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 				

Šifra predmeta: CMZ105	Naziv predmeta: PSIHODIJAGNOSTIKA DJECE I ADOLESCENATA			
	Godina: I	Semestar: I		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:	Cilj je upoznavanje i razumijevanje s metodama i specifičnostima psihologijske procjene djece i adolescenata, kao i razumijevanje faktora povezanih s procjenom. Definirat će se karakteristike i mogućnosti različitih psihodijagnostičkih instrumenata i metoda procjene kroz više aspekata od procjene do interpretacije i intervencije u radu s djecom i adolescentima.			
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psihologijska procjena djece i adolescenata - specifičnosti 2. Od procjene do intervencije 3. Metode, testovi i tehnike: procjena općih i specifičnih područja razvoja 4. ASEBA (skala procjene ponašanja za samoprocjenu, roditelje i školu) 5. Metode, testovi i tehnike: procjena ličnosti, psihosocijalnog funkcioniranja i traumatizacije 6. Procjena porodice/obitelji kao dio procjene djeteta 7. Interpretacija nalaza i indikacije za tretman 8. Savjetovanje roditelja i preporuke 9. Etičke dileme 			
Ishodi učenja:	<p>Polaznici će moći razumjeti specifičnosti psihodijagnostike djece i adolescenata.</p> <p>Moći će odabrati i integrirati različite podatke dobivene psihologijskom procjenom (prikupljanje podataka, intervju, opažanje, razvojni testovi, testovi inteligencije i neuropsihologijski testovi, testovi/ispitnici ličnosti i psihosocijalnog funkcioniranja, projekтивne i poluprojekтивne metode).</p> <p>Na osnovu integracije dobivenih podataka moći će odabrati bitne podatke u nalazu, definirati indikacije za tretman, te informacije i preporuku za roditelje.</p>			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi	10%		
	Teorija i prezentacija predavača	30%		
	Vježbe u malim grupama	20%		
	Vježbe u velikoj grupi	20%		
	Samostalni rad	15%		
	Konsultacije	5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%		
	Grupni procesi	20%		
	Vježbe u grupi i samostalno	30%		
	Završni ispit nakon modula	40%		
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%
	Grupni procesi	3		20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%
	Čitanje literature	10		-
	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	Obavezna literatura			
	<ul style="list-style-type: none"> - Wenar, C. (2003). Razvojna psihopatologija i psihijatrija. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Mash, E.J. & Barkley R.A. (2014). Child Psychopathology. New York: The Guilford Press. - Geldard, K. & Geldard, D. (2006). Counselling Children; A Practical Introduction. London: SAGE Publications. 			
	Dopunska literatura			
	<ul style="list-style-type: none"> - Vulić-Prtonić, A. (2003). Depresivnost u djece i adolescenata. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Vulić-Prtonić, A. & Cifrek Kolarić, M. (2011). Istraživanja u razvojnoj psihopatologiji. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku, kako bi je polaznici nesmetano koristili. 			

Šifra predmeta: CMZ106	Naziv predmeta: RAD SA TRAUMATIZIRANOM I ZLOSTAVLJANOM DJECOM I ADOLESCENTIMA		
	Godina: I	Semestar: II	
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema		
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Osnažiti sudionike za suočavanje s ovom problematikom, te produbiti njihova znanja i vještine savjetodavnog i terapijskog rada, koje će im omogućiti adekvatno odgovaranje na potrebe zlostavljane i zanemarene djece, odnosno osiguranje njihovog najboljeg interesa. Upoznavanje s problemima zlostavljanja i zanemarivanja djece, te načinima uspostavljanja odnosa i adekvatnog odgovaranja u ovisnosti od problema.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oblici zlostavljanja djece 2. Znakovi zlostavljanja kod djece 3. Posljedice traumatskih iskustava kod djece 4. Rizični faktori i posljedice seksualnog zlostavljanja 5. Vršnjačko nasilje 6. <i>Cyberbullying</i> 7. Terapijski rad sa traumatiziranom djecom i metode rada sa djecom 8. Načini procjene i forenzički osjetljiva terapija 9. Modaliteti terapijske podrške zlostavljanoj djeci i njihovim nezlostavljajućim roditeljima 10. Uključenost okoline u proces terapije 11. Intervencije u najboljem interesu djeteta 12. Iskustva i praksa rada u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba 		
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepoznati oblike i uočiti znakove zlostavljanja nad i među djecom ▪ Slijediti osnovne vještine tretmanskog rada s psihotraumatiziranom djecom ▪ Integrirati znanje o savjetodavnom radu sa djetetom bliskim podržavajućim osobama ▪ Prepoznati važnost multidisciplinarnosti i intersektorske saradnje u zaštiti djeteta ▪ Pratiti novosti o zakonsko-pravnom okviru djelovanja u slučaju zlostavljanja djeteta 		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Buljan Flander, G., Kocijan Hercigonja, D. (2003). Zlostavljanje i zanemarivanje djece. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica. ▪ Bilić, V.; Buljan Flander, G., Hrpka, H. (2012). <i>Nasilje nad djecom i među djecom</i>. Zagreb: Naklada Slap. ▪ Buljan Flander, G., Bačan, M., Matečković, D. (2010). <i>Nasilna ponašanja mladih - Zašto je ljubav važna?</i> Zagreb: Nacionalna sveučilišna knjižnica. ▪ Miller A. (1995). <i>Drama djetinjstva</i>. Zagreb: Educa. ▪ Olweus D. (1998). <i>Nasilje među djecom u školi</i>. Zagreb: Školska knjiga. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lacković – Grgin K. (2000). <i>Stres u djece i adolescenata</i>, Jastrebarsko: Naklada Slap. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ107	Naziv predmeta: UVOD U ISTRAŽIVAČKI RAD I MONITORING		
	Godina: I	Semestar: II	
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Sticanje osnovnih znanja o istraživanjima psihoterapijskih procesa, ovladati glavnim tehnikama postavljanja nacrti, prikupljanja i analize podataka, senzibilizacija na etička pitanja i etičke dileme i priprema za etičko ponašanje u struci.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Specifičnosti istraživanja u dječjoj i adolescentnoj populaciji 2. Specifičnosti istraživanja savjetodavnog procesa 3. Pregled razvoja istraživanja 4. Planiranje istraživanja 5. Različitost pristupa u istraživanju 6. Vođenje savjetodavnog intervjua 7. Procjena 8. Vođenje savjetodavnog dnevnika (početak, tok i završetak savjetodavnog rada) 		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela istraživanja, prije svega, za kvalitetnije praćenje stručne i naučne literature i kritički odnos prema toj literaturi i prikazima provedenih istraživanja. Zbog toga se u modulu posebno insistira na usvajanju osnovne naučne pismenosti, ovladavanju stručnim nazivljem u tom području, te na upoznavanju (i prihvatanju) etike istraživačkog čina u odgoju i obrazovanju.		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 30% 20% 20% 15% 5%
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula		10% 20% 30% 40%
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ J. Grgurić, M. Jovančević (2017) Preventivna i socijalna pedijatrija. Zagreb: Medicinska naklada ▪ Špelić: Istraživanja u psihoterapiji. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančičković (2014) Psihoterapijski pravci. (498-516) Zagreb: Medicinska naklada ▪ M. Grubišić-Ilić: Etika u psihoterapiji. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančičković (2014) Psihoterapijski pravci. (516-526) Zagreb: Medicinska naklada <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Muratbegović, E., Šućur-Janjetović., V. (2013). Etički kodeks istraživanja sa djecom i o djeci u Bosni i Hercegovini. Tuzla: Repro Karić.McLeod, J. (1994). Doing Counselling Researching. London: Sage. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ108		Naziv predmeta: SELF I TEORIJA ODNOSA	
		Godina: I	Semestar: II
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: psiholog i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Usvajanje znanja o normalnom i patološkom razvoju selfa i osnovama self-terapije. Cilj modula, također, je i upoznavanje sa teorijama objektivnih odnosa i njihovim značajem u dječjoj i adolescentnoj psihoterapiji i savjetovanju.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Normalni razvoj Selfa – razvojne faze 2. Realni i idealni Self 3. Self evaluacija 4. Self kod traumatizirane djece i istraživanja 5. Self terapija 6. Teorije i učenja W.R.D. Fairbairn-a, M Klein, M. Mahler, D.W. Winnicotta, J Bowlbya i drugih o razvoju objektivnih odnosa kod djeteta 7. Važnost dijadnog odnosa majka-dijete, te o refleksiji istog na sve kasnije odnose, 8. Rana formacija objekta i selfa 9. Transfer i kontratransfer u terapijskom odnosu i njihovoj važnosti za terapijski proces 10. Refleksija ranih objektivnih odnosa na terapijski odnos i na ostale odnose 		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti povezati i primijeniti osnovna teorijska i praktična znanja vezana za prepoznavanje razvoja selfa i self terapiju, kao i teorijska znanja o teorijama objektivnih odnosa i refleksiji ranih objektivnih odnosa na ostale odnose.		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%
	Grupni procesi	3	20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3	30%
	Čitanje literature	10	-
Završni ispit nakon modula	1	40%	
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Erić, L. (2008). Psihodinamička psihijatrija, tom 1. Historija, osnovni principi, teorije. Beograd: Javno poduzeće službeni glasnik. ▪ Greenberg J. R. in Mitchell, S.A. (1983). Object relations in psychoanalytic theory. Cambridge: Harvard University Press. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kohut, H. (1990/1971). Analiza sebstva. Zagreb: Naprijed. – Mahler, M. S., Pine, F. in Bergman, A. (1975). The psychological birth of the human infant. London: Hutchinson. – Žvelc, G. (2011). Razvojne teorije v psihoterapiji. Ljubljana: Založba IPSA. – Buckley, P. (1986). Essential Papers on Object Relations. New York: New York University press. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ109		Naziv predmeta: TRANSFER, KONTRATANSFER I PROJEKTIVNA IDENTIFIKACIJA		
		Godina: I	Semestar: II	
Ukupan broj sati: 30		Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:		Usvajanje znanja o pojavi i značenju transfera i kontratransfera u psihoterapijskom procesu. Poseban naglasak će biti stavljen na odnos klijent-savjetodavac, osobine koje treba imati terapeuta/savjetodavac da bi bio sposoban prepoznati transferne reakcije i projektivne identifikacije klijenta, ali i vlastite kontratransferne reakcije kako bi se znao nositi s navedenim fenomenima tokom savjetodavnog rada.		
Sadržaj:		<ol style="list-style-type: none"> 1. Definicija transfera, porijeklo i dinamika nastanka transfera, vrste transfera i načini njegovog prepoznavanja 2. Definicija kontratransfera, porijeklo kontratransfera i dinamika nastanka, te načini prepoznavanja 3. Značaj transfera i kontratransfera u terapiji 4. Transfer kao dijagnostičko sredstvo 5. Prepoznavanje vlastitog kontratransfera i kontrola kontratransfernih reakcija 6. Specifičnosti transfera i kontratransfera u psihoterapiji djeteta i adolescenata 7. Mehanizam nastanka i djelovanja projektivnih identifikacija 8. Projektivne identifikacije u terapijskom procesu 9. Značaj supervizije za terapijski proces 		
Ishodi učenja:		Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela i znanja vezana za razumijevanje i prepoznavanje transfera i kontratransfera u terapijskom procesu, kao i načinima nošenja sa istim. Polaznici će biti educirani o projektivnim identifikacijama, njihovom razvoju i uticaju na terapijske procese, kao i značaj supervizije.		
Načini izvođenja nastave:		Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:		Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika			Sati	Udio u ocjeni
		Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:		<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kozarić-Kovačić D, Frančišković T. (ur.). Psihoterapijski pravci. Zagreb, Medicinska naklada, 2014. ▪ Chethik M. Tehnike u dječjoj terapiji: psihodinamske strategije. Alinea, Zagreb, 2008. ▪ Brkić M. Identitet grupnog analitičara i kontratransfer u analitičkoj grupi. Psihoterapija 2016; vol. 30, br. 2: 251-63. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Josić, D. Transfera zbivanja u grupi. U: Klain, E. i sur. ured. Grupna analiza – analitička grupna psihoterapija. Zagreb: Medicinska naklada, 2008; 108-139. – Josić, D. Kontratransfer u grupnoj analizi. Rad prezentiran na 8. Stručnom sastanku IGA Zagreb: Kontratransfer u grupnoj analizi. 2004. – Foulkes, SH. Therapeutic group analysis. London: George Allen & Unwin Ltd, 1964. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ110		Naziv predmeta: SAVJETODAVNI TERAPIJSKI PRISTUP	
Godina: I		Semestar: II	
Ukupan broj sati: 30		Predavanja: 15	Vježbe: 3
Status: Zajednički obavezni predmet		Čitanje literature: 10	
		Ispit: 1	
		Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: doktor medicinskih znanosti, defektolog i psihoterapeut			
Stručni saradnici u nastavi: pedijatar i psihoterapeut i diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Cilj upoznati sa značenjem savjetodavnog rada, razlike u odnosu na psihoterapiju, te dobivanje pregleda različitih savjetodavnih pristupa.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u područje psihoterapijskih pravaca, predstavljanje plana i programa, literature te načina rada. 2. Psihoanalitička terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 3. Psihoanalitička terapija: studija slučaja. 4. Kognitivno-bihevioralna terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 5. Kognitivno-bihevioralna terapija: studija slučaja. 6. Geštal terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 7. Geštal terapija: studija slučaja. 8. Terapija porodičnih/obiteljskih sistema: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 9. Terapija porodičnih/obiteljskih sistema: studija slučaja. 10. Integrativna terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 11. Integrativna terapija: studija slučaja. 		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela i znanja vezana za razumijevanje i prepoznavanje različitih terapijskih pristupa, kao i razlika i sličnosti, i zašto su njihove međusobne razlike važne.		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi	10%	
	Teorija i prezentacija predavača	30%	
	Vježbe u malim grupama	20%	
	Vježbe u velikoj grupi	20%	
	Samostalni rad	15%	
	Konsultacije	5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%	
	Grupni procesi	20%	
	Vježbe u grupi i samostalno	30%	
	Završni ispit nakon modula	40%	
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%
	Grupni procesi	3	20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3	30%
	Čitanje literature	10	-
	Završni ispit nakon modula	1	40%
Literatura:	Obavezna literatura		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kozanić Kovačić, D., Frančiskov, T. (2014). <i>Psihoterapijski pravci</i>. Zagreb: Medicinska zaklada ▪ Corey, G. (2004). <i>Teorija i praksa psihološkog savjetovanja i psihoterapije</i>. Jastrebarsko: Naklada Slap. ▪ Biro, M., Butollo, W. (Ur.) (2003). <i>Klinička psihologija</i>. Novi Sad: Katedra za kliničku psihologiju, Ludvig Maximilians Univerzität i Futura publikacije. ▪ Pledge, D. S. (2004). <i>Counseling adolescents and children: Developing your clinical style</i>. Belmont, CA: Brooks/Cole-Thomson Learning. ▪ Vernon, A. (2002). <i>What Works When with Children and Adolescents: A Handbook of Individual Counseling Techniques</i>. Champaign, IL: Research Press. ▪ Vernon, A. (2004). <i>Counseling children and adolescents</i> (3rd ed). Denver, CO: Love Publishing Co. ▪ Oaklander, V. (1996). <i>Put do dječijeg srca. Geštaltistički psihoterapijski pristup djeci</i>. Zagreb: Školska knjiga. 		
	Dodatna literatura		
	<ul style="list-style-type: none"> – Erić, L.J. (Ur.) (2011). <i>Psihoterapija</i>. Psihopolis. Novi Sad. – Radionov, T. (2013). <i>Geštal terapija</i>. Naklada Slap. – Mearns, D., Thome, B. (2010). <i>Savjetovanje usmjereno na osobu</i>. Naklada Slap. – Back, J.S. (2007). <i>Kognitivna terapija. Osnove, educiranje i uvježbavanje</i>. Naklada Slap. – Ellis, A., Dryden, W. (2002). <i>Racionalno-emocionalna bihevioralna terapija</i>. Naklada Slap. – Bartak et al. Effectiveness of Outpatient, Day Hospital, and Inpatient Psychotherapeutic Treatment for Patients with Cluster B Personality Disorders <i>Psychother Psychosom.</i> 2011;80:28–38 – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ111	Naziv predmeta: OSNOVNE METODE I TEHNIKE RADA S DJECOM			
	Godina: II	Semestar: III		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: doktor medicinskih znanosti, defektolog i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:	Usvajanje osnovnih teorijskih koncepata tretmanskog rada s djecom, sticanje praktičnih vještina i integriranje u postojeća znanja i vještine, upoznavanje i praćenje faza terapijskog procesa, primjena specifičnih terapijskih tehnika u radu s djecom i adolescentima, te rad s roditeljima.			
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definiranje problema rada s djecom 2. Izrada savjetodavnog ugovora s djetetom i roditeljima 3. Definiranje ciljeva tretmana 4. Uspostava odnosa s djetetom 5. Fleksibilnost i kreativnost u radu s djetetom 6. Dijete kao nedobrovoljan klijent 7. Prikaz rada s djecom različite problematike 8. Etički izazovi u tretmanu s djetetom 9. Evaluacija tretmana i praćenje 			
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovom modelu polaznici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odabrati i posvetiti se toku tretmanskog procesa s djetetom ▪ Prepoznati izazove u radu s djetetom i načine nošenja s njim ▪ Kombinirati znanje o ključnim osobinama i vještinama dječjeg savjetnika ▪ Primijeniti i evaluirati tretmanski rad s djetetom 			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi		10%	
	Teorija i prezentacija predavača		30%	
	Vježbe u malim grupama		20%	
	Vježbe u velikoj grupi		20%	
	Samostalni rad		15%	
	Konsultacije		5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće		10%	
	Grupni procesi		20%	
	Vježbe u grupi i samostalno		30%	
	Završni ispit nakon modula		40%	
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%
	Grupni procesi	3		20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%
	Čitanje literature	10		-
	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ouklander V. (1997). Put do dječjeg srca: gestaltistički psihoterapijski pristup djeci, Zagreb: Školska knjiga. ▪ Chethik M. (2008). Tehnike u dječjoj terapiji: psihodinamske strategije, Zagreb: Alineja. ▪ Greenspan, S.I., Wieder S., Simons, R.(2003): Dijete s posebnim potrebama. Ostvarenje, Lekenik. Str. 15-94., 107-143. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> — Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. — Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 			

Šifra predmeta: CMZ112		Naziv predmeta: OSNOVNE METODE I TEHNIKE RADA S ADOLESCENTIMA			
		Godina: II	Semestar: III		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1	
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema		
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj ovog modula je upoznati polaznike sa specifičnostima razvojne faze adolescencije i funkcioniranja adolescenata, razvojne zadaće adolescencije, kao i očekivane razvojne konflikte u adolescenciji, te specifičnostima odnosa konflikata koji iz navedene faze proizlaze. Nadalje, polaznici će naučiti koje su očekivane poteškoće i specifičnosti koje se mogu pojaviti tokom psihoterapijskog/savjetodavnog rada s adolescentima. Upoznati polaznike sa specifičnostima funkcioniranja adolescenata, te specifičnostima odnosa konflikata koji iz navedene faze proizlaze.				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teorijski koncepti adolescencije 2. Razvojne zadaće adolescencije 3. Specifični konflikti u adolescenciji i način ekspresije unutrašnjih konflikata adolescenata 4. Uvjeti za psihoterapijski tretman adolescenata – ograničenja u tretmanu i načini njihovog prevladavanja 5. Osnovna načela savjetodavnog i psihoterapijskog pristupa adolescentima 6. Specifični zahtjevi u odnosu na terapeuta u savjetodavnom radu s adolescentima 7. Osnovna načela savjetodavnog rada s adolescentima 8. Specifičnosti individualnog psihoterapijskog/savjetodavnog tretmana adolescenata 				
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti demonstrirati i primijeniti osnovna načela i znanja vezana za fiziološke (očekivane) promjene u adolescenciji, razvojne zadaće i konflikte u adolescenciji, kao preduvjet za prepoznavanje otklona od zdravog razvoja, kao i osnovna načela psihoterapijskog/savjetodavnog rada s adolescentima. Polaznici će biti educirani o specifičnim zahtjevima koji se postavljaju pred terapeuta/savjetodavca s posebnim naglaskom na individualni tretman adolescenata.				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi		10%		
	Teorija i prezentacija predavača		30%		
	Vježbe u malim grupama		20%		
	Vježbe u velikoj grupi		20%		
	Samostalni rad		15%		
	Konsultacije		5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće		10%		
	Grupni procesi		20%		
	Vježbe u grupi i samostalno		30%		
	Završni ispit nakon modula		40%		
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni	
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%	
	Grupni procesi	3		20%	
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%	
	Čitanje literature	10		-	
	Završni ispit nakon modula	1		40%	
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kozanić-Kovačić D, Frančišković T. (ur.). Psihoterapijski pravci. Zagreb, Medicinska naklada, 2014. ▪ Chethik M Tehnike u dječjoj terapiji: psihodinamske strategije. Alinea, Zagreb, 2008. ▪ Vranješević J. Promena slike o sebi - autoportret adolescencije. Zadužbina Andrejević. Beograd, 2001. ▪ Blom P. On Adolescence: Psychoanalytic Interpretation. New York: Free Press of Glencoe, 1962. ▪ Freud A. Adolescence. Psychoanal. Study Child, 1958; 13:255-73. ▪ Erikson EH. Identification and the Life Cycle. New York: IUP, 1958 <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kalebić-Maglica, B; Uloga istraživanja emocija i suočavanje sa stresom vezanim uz školu u percepciji raspoloženja i tjelesnih simptoma adolescenata. Psihološke teme 2007., 16(1, 1-26.) – Marshack, L. E.: Outpatient group psychotherapy for patients with chronic mental illness, U; Seligman, M, Marschak, L.E.: Group psychotherapy, interventions with special populations, Allyn and Bacon, Boston, 88-105, 1990 – Ivanović N., Barun I., Jovanović N. Art terapija - teorijske postavke, razvoj i klinička primjena. Soc. psihijat., Vol. 42 (2014) Br. 3, str. 190-198. – Kocijan Hercigonja D. Psihofarmakoterapija djece i adolescenata. Medicus 2002; 11(2):259 – 262. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 				

Šifra predmeta: CMZ113	Naziv predmeta: PREVENTIVNI PROGRAMI I ZAKONSKA REGULATIVA			
	Godina: I	Semestar: III		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: doktor zdravstvenih znanosti i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: socijalni pedagog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:	Cilj ovog modula je sa polaznicima raditi na podizanju svijesti o važnosti preventivnih programa koji mogu doprinijeti osnaživanju djece i adolescenata i očuvanju zdravlja djece i adolescenata. Također će biti riječi o odgovornosti koju svaki od stručnjaka koji rade sa djecom ima u pogledu zaštite djece, koji su važni subjekti u zaštiti djece i koja regulativa nam stoji na raspolaganju. Cilj je raditi na podizanju svijesti o važnosti preventivnih programa, a temeljem dokumenata Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) i Konvencije o pravima djeteta (UN).			
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preventivni programi 2. Mogućnost primjene preventivnih programa 3. Subjekti u zaštiti djece i mladih 4. Pravosudni sistem 5. Obrazovni sistem 6. Stručnjaci mentalnog zdravlja 7. Zakonska regulativa 8. Multisektoralnost i intersektoralnost 			
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti grupirati i primijeniti osnovna teorijska i praktična znanja vezana za preventivne programe, značaj multisektorske i intersektorske saradnje u zaštiti djece, kao i raspoloživu regulativu koja im stoji na raspolaganju.			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi		10%	
	Teorija i prezentacija predavača		30%	
	Vježbe u malim grupama		20%	
	Vježbe u velikoj grupi		20%	
	Samostalni rad		15%	
	Konsultacije		5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće		10%	
	Grupni procesi		20%	
	Vježbe u grupi i samostalno		30%	
	Završni ispit nakon modula		40%	
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%
	Grupni procesi	3		20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%
	Čitanje literature	10		-
	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ungar, M. (2012). The social Ecology of Resilience. A Handbook of Theory and Practice. NY: Springer Science. ▪ Ungar, M., Liebenberg, L. (2011). The Child and Youth Resilience Measure (CYRM) Youth Version. User's manual. Canada: Research. ▪ World Health Organization (2003). <i>Caring for children and adolescents with mental disorders</i>. Geneva: WHO. ▪ Badurina, M. (2016). Privrženost i rezilijentnost kao odrednice zdravlja djece i mladih 			

	<p>adolescenata sa stajališa gestalt psihoterapije. <i>Doktorska disertacija</i>. Sarajevo: Fakultet zdravstvenih studija.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evans, D.R., Kazarian, S.S., (2001). Health promotion, disease prevention, and quality of life (pp. 85-112). In S.S. Kazarian & D.R. Evans. <i>Handbook of Cultural Health Psychology</i>. London. Academic Press. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Davies, M., Macdowall, W. (2006). <i>Health Promotion Theory</i>. London: School of Hygiene & Tropical Medicine – Lindstom, B. (2014). Salutogenesis-work-life-. Preuzeto 15.11.2018. sa sajta http://suissepro.org/wordpress/wp-content/uploads/B-Linstroem-salutogenesis.pdf – Masten, A.S., Powell, J.L. (2003). <i>A resilience framework for research, policy, and practice</i>. In: Haggerty R.J, Sherrod LR, Garmezy N, Rutter M, editors. <i>Stress, risk and resilience in children and adolescents: Processes, mechanisms and intervention</i>. New York: Cambridge University Press. – Masten, A.S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. <i>American Psychologist</i>, 56(3):227–238. – Konvencija o pravima djeteta (UN). – Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (tzv. Lanzarote konvencija). – Strategija Vijeća Evrope za prava djeteta 2016-2021. http://www.dijete.hr/websites/dijete.hr/attachments/2428_StrategijaViza%20prava%20djec%202016-2021_prijevod_RADNO-tisak.pdf – Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (FBiH) http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/zakon_o_zastiti_od_nasilja_u_porodici_fbih.pdf – Zakon o zaštiti od nasilja u porodici RS http://www.mup.vladars.net/zakoni/rs_cir/ZAKON%20O%20ZASTITI%20OD%20NASILJA%20U%20PORODICI%20(Sluzbeni%20glasnik%20RS.%20broj.%20102.12 – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili.
--	---

Šifra predmeta: CMZ114	Naziv predmeta: RAD SA PORODICAMA/OBITELJIMA, ŠKOLAMA I INSTITUCIJAMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA VISOKOKONFLIKTNE RAZVODE			
	Godina: II	Semestar: III		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: socijalni pedagog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:	Cilj je osvijestiti važnost intersektorske saradnje u skladu sa međunarodnim standardima, određivanje kompetencija ustanova, posebno u traumatskim situacijama. Osvijestiti važnost intersektorske saradnje u skladu sa međunarodnim standardima, odrediti kompetencije i ingerencije svake institucije, posebno u kontekstu visoko-konfliktnog razvoda braka roditelja, te usvojiti specifična znanja potrebna za rad s djetetom i porodicom/obitelji u takvoj problematici			
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Multidisciplinarnost i intersektorska saradnja 2. Uloga roditelja u tretmanu djeteta 3. Uloga škole i vrtića u prepoznavanju problema, podršci i oporavku djeteta 4. Uloga institucija u prepoznavanju problema, podršci i oporavku djeteta 5. Zakoni, smjernice i Konvencija o pravima djeteta 6. Razvoj djeteta u kontekstu razvoda roditelja 7. Učinci visoko-konfliktnog razvoda na dijete 8. Manipulacija djetetom i otuđenje 9. Član 12. Konvencije o pravima djeteta 10. Hodogrami postupanja, obavještanja i razmjene informacija 			
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovome modulu polaznici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Primijeniti svjetske standarde saradnje u području zaštite djece ▪ Integrirati informacije i znanja o zakonsko-pravnom okviru djelovanja ▪ Argumentirati o važnosti i načinu saradnje između obitelji i svih sektora uključenih u život djeteta ▪ Odrediti opseg djelovanja, odgovornosti i ingerencije pojedinih članova sistema ▪ Objasniti položaj djeteta u razvodu braka roditelja, njegove potrebe i najbolji interes ▪ Naučiti prepoznati manipulativna ponašanja roditelja, pokušaje otuđenja ▪ Povezati i detaljno iščitati i primijeniti član 12. Konvencije o pravima djeteta i njegove implikacije ▪ Slijediti specifične tehnike rada s djecom u raznim fazama razvoda roditelja i(li) otuđenja ▪ Kritički promišljati o saradnji u svakom individualnom slučaju i koristiti hodogram 			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi	10%		
	Teorija i prezentacija predavača	30%		
	Vježbe u malim grupama	20%		
	Vježbe u velikoj grupi	20%		
	Samostalni rad	15%		
	Konsultacije	5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%		
	Grupni procesi	20%		
	Vježbe u grupi i samostalno	30%		
	Završni ispit nakon modula	40%		
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15		10%
	Grupni procesi	3		20%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		30%
	Čitanje literature	10		-

	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilić, V., Buljan Flander, G., Hrpka, H. (2012). <i>Nasilje nad djecom i među djecom</i>, Zagreb: Naklada Slap. ▪ Buljan Flander, G. (2018). <i>Manipulacije u visokokonfliktnim razvodima - knjiga u pripremi</i>. ▪ Buljan Flander, G., Zarevski, P. (2010). <i>Moji se roditelji razvode</i>. Zagreb: Marko M. ▪ Thompson, R. (2002). <i>School counseling: Best practices for working in the schools</i>. Brunner-Routledge. ▪ Worzbyt, J.C. (2003). <i>Elementary school counseling: A commitment to caring and community building</i>. Routledge. ▪ Konvencija o pravima djeteta. ▪ Lazarot konvencija. ▪ NICHD Pritokol /http://nichdprotocol.com/ ▪ Obiteljski zakon u FBiH i RS. ▪ Krivični zakon FBiH i RS. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Buljan Flander, G., Karlović, A. (2004). <i>Odgajam li dobro svoje dijete</i>. Zagreb: Marko M. – Arsenio, W., Shea, T. & Sacks, B. (2000). <i>Juvenile offenders' and comparison adolescents' conceptions of the emotional consequences of victimization: Relations with attachment and empathy</i>. Manuscript submitted for publication. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 			

Šifra predmeta: CMZ115	Naziv predmeta: MENTORSKI RAD			
	Godina: II	Semestar: III		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet			Predmeti – preduvjeti: Nema	
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut				
Stručni saradnik u nastavi: -				
Cilj predmeta:	Cilj modula je sagledati sve aspekte realizirane edukacije, obaveze studenata, značaj eseja i osobnih razvojnih profila, njihova iskustva tokom edukacije.			
Sadržaj:	Priprema za završni ispit Pisanje Studije slučaja, Konsultacije Mentorska pitanja			
Ishodi učenja:	Nakon ovog modula polaznici će biti osposobljeni za pisanje završnog rada i odbranu završnog rada.			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi		10%	
	Teorija i prezentacija predavača		10%	
	Vježbe u malim grupama		30%	
	Vježbe u velikoj grupi		30%	
	Samostalni rad		15%	
	Konsultacije		5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće		20%	
	Grupni procesi		30%	
	Vježbe u grupi i samostalno		50%	
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	16		20%
	Grupni procesi	3		30%
	Vježbe u grupi i samostalno	3		50%
	Čitanje literature	10		-
Literatura:	-			

4. ETIČKI KODEKS

1. Odnos klijent-terapeut

- a) Odnos klijent-terapeut je profesionalni odnos u kojem je dobrobit klijenta terapeutova primarna briga.
- b) Dignitet, vrijednost i jedinstvenost klijenta moraju se poštivati cijelo vrijeme.
- c) Cilj terapeuta je da promiče povećanu svijest, potiče samo-podršku, razvoj selfa i autonomiju klijenta, s uvidom o proširenom opsegu izbora koji su mu dostupni, zajedno s njihovom sposobnošću/željom za prihvaćanjem odluke koje donese.
- d) Terapeut mora prepoznati važnost dobrog odnosa za učinkovitu terapiju i biti svjestan snage i uticaja koje im ta snaga daje. Terapeut mora djelovati u skladu s ovim saznanjem i ne iskorištavati klijenta finansijski, emocionalno ili fizički/seksualno za lični napredak ili za svoje potrebe:
 - Terapeut ne smije uzimati novac s krivim namjerama – svjesno zadržavati klijenta nakon što je uočeno da je terapija bila učinkovita ili povećavati troškove bezrazložno bez potrebnog upozorenja;
 - Fizički i/ili seksualni odnos s klijentom je eksplorativan. Prekid terapije ne mijenja prirodu odnosa;
 - Seksualno uznemiravanje u obliku namjernih ili ponavljanih komentara, gesti ili fizičkih kontakata seksualne prirode koje jesu, ili bi ih klijent mogao smatrati uvredljivim, su neetični.
- e) Terapeut mora biti svjestan da su drugi odnosi ili vanjske obaveze u konfliktu s interesima klijenta. Kada takav konflikt interesa postoji, odgovornost terapeuta je da to obznani i da bude spreman proraditi ta pitanja s klijentom.
- f) Terapeut mora prepoznati dualni odnos - kada je klijent istovremeno zaposlenik, blizak prijatelj, rođak ili partner - koji će vjerojatno pokvariti njihovu profesionalnu prosudbu i time izazvati stres klijentima i njima samima.

2. Povjerljivost

Povjerljivost je bit dobrog rada. Svako izmjenjivanje informacija između terapeuta i klijenta mora se smatrati povjerljivim. Kada terapeut ima ikakve sumnje o granicama povjerenja on/ona treba zatražiti superviziju. Povjerljivost odnosa ne mijenja se nakon prestanka terapijskog odnosa.

3. Dobro poznavanje i korištenje Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta.

4.1 Etički principi i pitanja u radu sa djecom

U okviru etičkih principa koji su vezani za profesije koje učestvuju u dijagnostičkom i terapijskom postupku, usmjerava se pažnja na potrebe preuzimanja odgovornosti za obavljanje profesije za koju je pojedinac osposobljen. Osnovu etičkih principa čine principi medicinske struke koje je definirao Hipokrat, te se uz medicinsku struku odnosi na druge srodne i saradne struke koje su usmjerene na pružanje raznih vrsta pomoći (dijagnostike, liječenja, rehabilitacije, prevencije na sva tri nivoa zdravstvene zaštite itd.) djeci kojima je potrebna određena pomoć. Osnovni etički principi, prema Hipokratu, jesu:

- a) Zdravlje bolesnika, u ovom slučaju djeteta, vrhovni je zakon (Salus aegroti suprema lex). Danas se najčešće ovaj pristup opisuje kao dobrobit bolesnika koja je uvijek na prvom mjestu. U radu sa djecom to znači dobrobit djeteta; princip najboljeg interesa djeteta je na prvom mjestu.
- b) Volja klijenta/bolesnika vrhovni je zakon (Voluntas aegroti suprema lex). Danas je poštovanje volje

klijenta osnova informiranog pristanka za poduzimanje određenih dijagnostičkih i terapijskih postupaka. U radu sa djecom to znači informirati dijete i roditelje/staratelje o problemu i ciljevima tretmana i dobivanje saglasnosti za isto, što je uvjet za aktivno sudjelovanje u tretmanu i utiče na ishod.

- c) Ne škoditi pacijentu/klijentu, u ovom slučaju djetetu (Primum nil nocere), što neki stručnjaci smatraju osnovnim etičkim principom. Neki su mišljenja da je čak važnije ne učiniti moguću štetu, negoli učiniti dobro. S obzirom na osjetljivost ovog pristupa da "od dva zla treba izabrati manje", odnosno odlučiti između dobrobiti klijenta ili nečinjenja štete, zahtijeva visoku profesionalnost stručnjaka što uključuje profesionalna znanja i vještine, poznavanje pravne regulative, komunikacijskih vještina itd.
- d) Pravednost (Iustitia) podrazumijeva obavezu i dužnost liječnika, psihoterapeuta, svakog stručnjaka, neovisno o bazičnoj profesiji, da određene terapijske intervencije prepuste onim terapeutima koji to najbolje obavljaju ili su dodatno osposobljeni za obavljanje određenih dijagnostičkih ili terapijskih postupaka. Pravednost podrazumijeva i usklađivanje cjelokupne procedure sa dobrobiti klijenta. (Kozarić Kvačić, Frančiskov, 2014).

Najveći je dio principa savremene psihoterapije razvojne dobi, kao oblika tretmana, i često izbora broj jedan u tretmanu djece (ili u kombinaciji sa medikamentima), izveden iz prethodnih navedenih osnovnih principa, što je posljedica razvoja struke i sve većih zahtjeva i očekivanja klijenata i članova njihovih porodica vezano za provođenje određenih terapijskih procesa.

U kontekstu psihoterapije, kao oblika tretmana, štiteći prava djece, profesionalni standard i etički kodeks (koji regulira oblast psihoterapije razvojne dobi u razvijenim zemljama svijeta), tri su osnovna etička pitanja koja imaju svoje specifičnosti u tretmanu djece, a to su:

1. pitanje kompetencija psihoterapeuta,
2. pitanje davanja saglasnosti za tretman i
3. pitanje povjerljivosti.

Primjena modaliteta i metoda psihoterapije odraslih u radu sa djecom smatra se ne samo neadekvatnom nego i neetičnom. Stoga etički kodeks predviđa da terapeuti koji rade sa djecom, mladima i njihovim porodicama/obiteljima, moraju za taj rad da budu posebno obučeni.

Pitanja davanja saglasnosti predviđaju da je neetički provoditi terapiju bez saglasnosti djeteta, bez informirane saglasnosti njegovih roditelja/staratelja (što je ranije bilo praksa, npr. na zahtjev škole ili suda). Pored toga etički je da i samo dijete bude informirano o tretmanu koji se za njega planira, dinamici sesija, cilju koji se zajedno definira, da bude uključeno u proces donošenja odluka, odnosno davanja saglasnosti za tretman. Stručni razgovori se vode oko uzrasta, kognitivne i emocionalne zrelosti, kada se smatra da je dijete dovoljno razvojno spremno da učestvuje u ovim procesima. Neki smatraju da je to uzrast od sedam godina, dok drugi ovu granicu pomjeraju na uzrast između 11. i 13. godine. (Bojanin & Popović, Deušić, 2012).

Sljedeće etičko pitanje glasi: da li djeca treba da imaju isto pravo na privatnost i povjerljivost u savjetovanju/psihoterapiji/ tretmanu kao i odrasli? Etički kodeks u radu sa djecom u skladu je sa Child Protection Policy (Pravilima postupanja u zaštiti djece) i Konvencijom UN-a o pravima djeteta, a u njihovom najboljem interesu, te jasno precizira ograničenja ovog prava u slučajevima sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje djeteta, ispoljene namjere da se

naudi sebi i drugima. U ovom slučaju zdravstveni radnik i saradnik dužan je i odgovoran, bez odlaganja, obavjestiti nadležne institucije (a o tome prethodno informirati djeteta i roditelje): organ starateljstva prema mjestu stanovanja djeteta, policijsku upravu, zdravstvenu ustanovu (bolnicu), a u nekim slučajevima i nadležno tužiteljstvo.

Brižno se vodi računa o zaštiti privatnosti djece i njihovih porodica u pohrani i čuvanju dokumentacije.

Svi stručnjaci su dužni poštovati etičke principe svoje struke, te etičke principe istraživanja s djecom.

5. NAČINI PRAĆENJA KVALITETA I USPJEŠNOSTI IZVEDBE MODULA

Nakon završetka svakog semestra polaznici će popunjavati evaluacijski upitnik o kvalitetu izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimanju se u obzir pri mogućim izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave. Također će

polaznici svaka tri mjeseca razgovarati sa voditeljem edukacijskog programa i voditeljem edukacije kako bi svi bili informirani o aktivnostima tokom modula. U analizu kvalitete uvrštavat će se i analize koje dostave nositelji predmeta.

Polaznici su obavezni redovno prisustvovati nastavi i na vrijeme izvršavati postavljene zadatke. Neprisutnost na nastavi ne oslobađa ih od izvršavanja postavljenih zadataka. Kontinuiranost rada polaznika pratit će se kroz ispite, ali i aktivnosti i vidljivost kako u grupnim procesima, tako i u radu u grupama. Ispiti nakon modula će odmah biti ispravljeni i svaki će polaznik dobiti povratnu informaciju o svojoj uspješnosti. Rezultati tih ispita, zajedno sa drugim obavezama (eseji, osobni razvojni profili, osobna terapija, supervizija i klinička praksa) čine sastavni dio završnog ispita.